

דף מקורות - פרשת ויחי – ברכת השם

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור ליג' טבת תשע"ז
א. בראשית מט -נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר. יונתן -נפתלי עזגד קליל דמי לאיילא דרהיט על
שיני טורייא מבשר בשורן טבן הוא בשר דעד כדון יוסף קיים והוא אזדרז ואזל למצרים ואייתי אוניתא
דחקיל כפילתא דלית בה לעשו חולקא וכד הוה פתח פומיה בכנשתא דישראל למשבחא מבחר מכל
לשניא. אונקלוס -נפתלי בארע טבא יתרמי עדביה ואחסנתיה תהי מעבדא פירין יהון מודן ומברכין
עליהון. רש"י -יפול חבלו, והוא יודה על חלקו אמרים נאים ושבח.

ב. בראשית ל - 'ותאמר רחל נפתולי אלוקים נפתלתי עם אחתי גם יכלתי ותקרא שמו נפתלי. רש"י -
מנחם בן סרוק פירשו במחברת צמיד פתיל, חבורים, מאת המקום נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים. ואני
מפרשו לשון עקש ופתלתול, נתעקשתי והפצרתי פצירות ונפתולים הרבה למקום.. ואונקלוס תרגם לשון
תפילה.. מלבי"ם -מלשון צמיד פתיל שהוא מענין כסוי וחותר, ר"ל הענינים שביני ובין אחותי מדוע ילדה
היא ולא אנכי, יש בזה נפתולי אלוקים היינו סודות אלוקים ודברים נעלמים מכוסים מעין בשר אשר במ
נפתל ונתכסה עיני כי מי יעמוד בסוד ה', גם יכלתי ואסבול אותם בשמחה, כי צדיק ה' וישר משפטיו.

ג. דברים לב - 'שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתל. רש"י -עקום ומעוקל.. ופתלתל.. כפתיל.. אבן
עזרא -מתחזק ומתנצח בעקשותו, וכן נפתולי אלוקים. רמב"ן ..-העקשות הפך הישר.. והפתלתל הפך
הצדיק, ואחרי שהוא צדיק וישר והעם בהפך מזה, אינם בניו אבל הם משחיתים לו.. אור החיים -שאם
יהיה עקש לבד, דברי התורה תשים המעקשים למישור, ומי גרם לזה שנשחת היותו עקש ופתלתול
פירוש מתחזק בעקשותו, כאשר עינינו רואות בדורות הללו מיני אפיקורסות דרך עקש וכשאדם מישר
עקשותיהם הם מתחזקים בארחות עקשים קשים, וזה אובדן מולדת בית.

ד. תהלים יח - 'עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. מצודת ציון -עקש. עקום. תתפתל. גם.. ענין
עקום.. משלי ח - 'בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל ועקש. מצודת ציון -נפתל. עקמימות כמו ועם עקש
תתפתל.

ה. דברים לג - 'ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ד' ים ודרום ירשה. ברכות נא - 'אמר רבי
יוחנן, כל המברך על כוס מלא, נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה. רבי יוסי
בר חנינא אומר, זוכה ונוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא. אלשיך -הנה אחד ממדות הטובות
היא, היות האדם שמח בחלקו. ומי שיש לו מדה זו שרצונו טוב במעט אשר לו, יזכה שגם ה' ייטיב לו. וזהו
אומרו נפתלי הוא שבע רצון שמח בחלקו, על כן יבורך שיהיה מלא ברכת ה', בזכות שהוא שבע רצון.

ו. קובץ א' רלא - 'רעה חולה היא, כשרגש המוסרי מתעדין יותר מדאי, עד שלא די שהוא משמש בתור
כח עוצר בבא תור המעשה, שלא תשולח יד לעשות רע, אלא הוא מאיים תמיד ביראת עונות הסובבים
את האדם, במעשה ובמחשבה. הפחד הנפרז מכל חטא, מאבד טובו של האדם, ועושה אותו למין בריה
שפלה שאינה עושה דבר, כי אם שוכבת ורועדת. האדם צריך להאמין בחייו, להאמין בכחו החמרי ובכחו
המוסרי יחד. האמונה היא כוללת הכל, כמו האהבה. האמונה בחיים היא ברכת ד', כמו שאי האמונה היא
הקללה היותר איומה, "ולא תאמין בחיך". כשאדם מאמין בחייו הרוחניים, הוא מוצא קורת רוח בעמל נפשו,
והוא הולך ומתעלה.

ז. אורות הקודש א' ק - 'המחשבות העליונות מוצצות ממרחקים.. ומתוך הדבקות באוצרן מתברכות הן
כל המחשבות המתוארות.. וכשאדם מרגיש בעצמו עניות דעת, ומיעוט הפריה רוחנית, מיד ירוץ אל המעין
הכמוס.. ישתה לצמא מהבארות העמוקים של גדולי חכמי לב. יגרוס אע"ג דלא ידע מאי קאמרי, ומריח
המים העליונים יפריח, וכחו הרוחני ישוב אליו. ויראה בנסיון, כאשר ישוב.. אל החלקה הקרובה, ששם
ההגיון הממודד שולט.. והנה ברכת ד' שבה אליו, והיה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק. כי מקור הברכה
הוא במקום התעלומה, בסוד סתר רזי הרזים. אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה'
אתך את הברכה באסמך.

ח. יומא כט - דאמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר, למה נמשלו תפלתן של צדיקים כאילת, לומר לך, מה אילה זו, כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות, אף צדיקים, כל זמן שמרבין בתפלה תפלתן נשמעת.

ט. אורות הקודש ג' רפז - 'אותן ניצוצות הקודש, שהם משוקעים עדיין במעמקי תהום הרע, גורמים את ההכרח של הצעקה, שהיא מורגשת בכלי הגוף.. כל זמן שמצטרך הוא להעלות ניצוציו ממעמקים, יפה צעקה לאדם. וישנם צדיקים צועקים לד' מפני צרת העולם, מפני הירידה הכללית, צעקה זו נוהגת עד שימלא העולם כולו תיקון ואורה, ויקוים אין יוצאת ואין צוחה ברחבתינו, צעקת צדיקים הללו איננה באה להם מעקת הנפש הפנימית של צרתם הרוחנית, כי אם מהצער הגדול של העולם, צער השכינה בכלל, הצועקת בחבליה, כאילה בעת לידתה.

י. ישראל ותחיתו כז - 'שכחת השבטים ליחוסם היא הכנה לאחדות האומה. על ידי הזכרון של חלוק השבטים היתה הגלות גורמת, שכל שבט יחולק ויפרד לגמרי מכללות האומה, וארס הנכריות היה חודר בחלקים המיוחדים והבדודים. אמנם ע"י השכחה הזאת של ההתפרטות נתרבה הבלבול והערבוב, לא רק התפלות המיוחדות וראויות לכל שבט שבט בפני עצמו בתקון העולם נתבלבלו, כי אם כל ערכי החיים, הפנימיים והחיצוניים, כל צביוניהם של ההרגשות, הלמודים, המנהגים וההדרכות, שכל אחד מהם במקומו הוא מוסיף תקון אור וחיים מתאים עם הלך הנפש השבטית ובונה את עולמו, והוא לפעמים מעכר וסותר בנין בהיותו מלופף בסדרים שאינם מענינו. אמנם כל זה מסבב רק צרה ויגון ארעי, אבל בפנימיות החיים חיה היא הנשמה הכללית שנתעוררה הרבה ע"י מחית הקיום הפרטיים.. ומתוך האחדות הבלולה, המלאה ערבוב וחסרון סדור, יצא לאור תכן חיים מתוקן ומסודר, שיגלה ויראה בהופעת אור חיים של גאולה וישועה, וישראל ישוב על מכוננו וכח שבטיו ישוב אליו באחדות הרמונית.. על ידי אור רזי תורה העליונים.